07/02/2019

Όταν άρχισε ο ολοκληρωτικός διωγμός της Εκκλησίας

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Αλβανίας

Του Ορφέα Μπέτση, για το ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Η 7η Φλεβάρη 1967, αποτελεί την ημέρα εκείνη που συντονισμένα το κομουνιστικό καθεστώς, που είχε επιβληθεί στην Αλβανία με την αποχώρηση των Γερμανών το 1944, ξεκινούσε τη δεύτερη φάση του διωγμού της θρησκείας, αυτή της ολοκληρωτικής απαγόρευσης.

Συγκεκριμένα, υπήρξε συνδυασμός ενεργειών: απ’ τη μία οι μαθητές των λυκείων του Δυρραχίου – μέλη της κομουνιστικής οργάνωσης νεολαίας, δήθεν αυθόρμητα σε συγκέντρωση τους «αποφάσιζαν» ότι είχαν ωριμάσει οι συνθήκες πλήρους αποβολής της θρησκείας απ’ τη ζωή της κοινωνίας. Την ίδια μέρα, ίσως την προηγούμενη το σύνθημα έδινε με ομιλία του ενώπιον εργαζομένων και μελών των

οργανώσεων του κομουνιστικού κόμματος ο ηγέτης του, Ενβέρ Χότζα. Πρόκειται για μια ομιλία – σύνθημα και άδεια ταυτόχρονα ώστε να ξεκινήσουν οι βίαιες κατεδαφίσεις, ο αποσχηματισμός του κλήρου και η πλήρης απαγόρευση τελέσεως θρησκευτικών εκδηλώσεων.

Η τύχη το ήθελε ώστε η πρώτη δοκιμή στην πράξη της νέας αυτής φάσης διωγμού της θρησκευτικής πίστης να γίνει στην Μονή του Αγίου Βλασίου κοντά στο Δυρράχιο απ' τους φανατισμένους νέους της εποχής.

Ταυτοχρόνως σε όλα τα σχολεία και παράλληλα στις κοινότητες ανακοινώνονταν η έναρξη του πολέμου με το Θεό! Εκεί όπου έμελλε να φανεί ότι το Κόμμα είναι ισχυρό και μπορεί να επιβάλει σε ένα ολόκληρο λαό την επανάσταση του για τη δημιουργία του «νέου ανθρώπου» χωρίς Θεό και πίστη σ' Αυτόν.

Η προαναφερθείσα ομιλία του κομουνιστή ηγέτη Ενβέρ Χότζα για την επιβολή πλήρους αθεΐας στη χώρα, δημοσιεύεται στο κεντρικό όργανο του κόμματος, τη μοναδική εφημερίδα που κυκλοφορούσε μαζικά, «Ζέρι η Πόπουλιτ», στις 27 Φλεβάρη 1967. Οι εξελίξεις μετά απ' αυτό λαμβάνουν τη μορφή χιονοστιβάδας, στα πρότυπα της «Κόκκινης Επανάστασης», που εξελίσσονταν παράλληλα στην Κίνα του Μάο Τσε Τουγκ.

Στο Ημερολόγιο 2019 της Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας αναφέρει σχετικά με τα γεγονότα αυτής της περιόδου: «...Στη δεύτερη φάση (1967 – 1990), το αλβανικό κράτος κατέστη απόλυτα αθεϊστικό. Με διάταγμα, που δημοσιεύθηκε στις 22.11.1967, η Αλβανία ανακηρύχθηκε επισήμως το πρώτο και μοναδικό αθεϊστικό κράτος στον κόσμο και στην ιστορία, στο οποίο απαγορεύθηκε συνταγματικά κάθε θρησκευτική έκφραση. Στις 4 Απριλίου 1967 δόθηκε το σύνθημα ολοκληρωτικού διωγμού της θρησκείας. Η Ορθόδοξη Εκκλησία διαλύθηκε εντελώς. Άρχισε εντονότερη προσπάθεια γελοιοποιήσεως της θρησκείας και των εκπροσώπων της. την εποχή εκείνη η Εκκλησία της Αλβανίας είχε, εκτός της Αρχιεπισκοπής, τρεις ακόμη Επισκοπές, 19 αρχιερατικές περιφέρειες, 330 ενορίες και 25 μονές (χωρίς όμως μοναστικές αδελφότητες). Ο κλήρος αποσχηματίστηκε δια της βίας. Υπήρξε βάναυση καταπίεση, με εξορίες, φυλακίσεις και θανατώσεις πιστών, ιερέων και λαϊκών. Κλείσθηκαν βίαια όλοι οι ναοί και τα μοναστήρια, μεγάλος αριθμός απ' αυτούς κατεδαφίσθηκε, άλλοι μετατράπηκαν σε μουσεία, αποθήκες, μηχανουργεία, στάβλους κ.α. Η εκκλησιαστική περιουσία (γη, ιερά σκεύη, αρχεία) δημεύθηκε. Η παραμικρότερη έκφραση θρησκευτικής πίστεως – διατήρηση εικόνων, άναμμα καντηλιών, πασχαλινά αυγά – τιμωρείται αυστηρότατα. Επί 25 χρόνια δεν υπήρξε καμιά ανανέωση του κλήρου της. Και το τραγικότερο, εξέλειπαν όλοι οι επίσκοποι της...».

Την πλήρη αυτή διάλυση εν πολλοίς χωρίς μεγάλες αντιστάσεις διευκόλυναν οι προηγούμενες περιπέτειες στις οποίες είχε υποβληθεί η Ορθόδοξη Εκκλησία και ειδικά ο ύπουλος διωγμός και η τρομοκράτηση που είχε προηγηθεί την περίοδο 1945-1967. Στην αναφορά των ιστορικών γεγονότων δεν πρέπει να διαφεύγει ότι η Ορθόδοξη κοινότητα στην Αλβανία είχε περάσει δύσκολες εποχές αμέσως με την αποχώρηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας όταν διάφορα κινήματα εθνικιστικά θέλησαν να επιβληθούν της τάξης του Οικουμενικού Πατριαρχείου διεκδικώντας αντικανονικά την ανακήρυξη της Εκκλησίας ως αυτοκέφαλη, την διεμβόλιση της ελληνικής απ' τη λατρευτική και λειτουργική ζωή, την κατάργηση των σχολείων που συντηρούσε η Εκκλησία και οι ενοριακές κοινότητες κ.α.

Αυτά είχαν ιδιαίτερα κουράσει το σώμα της Ορθοδόξου κοινότητας, την είχαν σχεδόν στερήσει από μοναστικές αδελφότητες που αποτελούν κέντρα αντίστασης και διαιώνισης της πίστης, ενώ επί δεκαετίες δεν γίνονταν καμιά ουσιαστική φροντίδα για την συστηματική κατήχηση του πιστού λαού. Κατά συνέπεια και το επίπεδο και η μόρφωση του κλήρου είχε υποστεί τις δικές της εκπτώσεις.
Έτσι τα πράγματα οδηγήθηκαν στην εκστρατεία που τυπικά ξεκινάει στις 7 Φλεβάρη 1967, ενώ ουσιαστικά είχε ήδη μερικά χρόνια που εξελίσσονταν.

Η προηγούμενη αφορούσε σε προπαγάνδα κατά της εκκλησίας, στην συστηματική εξώθηση των νέων ειδικά να απομακρύνονται απ' την εκκλησιαστική ζωή, στην εγκατάλειψη των μυστηρίων του βαπτίσματος και του γάμου.

Και για να επιβληθούν όλα αυτά παραδειγματικές καταδίκες ιερέων που προέβαλαν αντίσταση. Ειδικά τούτο στις περιοχές της Μητροπόλεως Αργυροκάστρου όπου λόγω της έντονης ύπαρξης της γηγενούς Ελληνικής κοινότητας και της γειτνίασης με την Ελλάδα διαπιστώνονταν και οι εστίες αντίστασης. Είναι αυτός ο λόγος που ήδη απ' το 1944, πριν καλά – καλά εγκαθιδρυθεί το κομουνιστικό καθεστώς έχουμε δολοφονίες ιερέων άνευ δίκης και πολλές φορές υπό συνθήκες που ακόμη δεν φωτίζονται επαρκώς. Από μη ολοκληρωμένες προσπάθειες καταγραφής των εκτελέσεων ιερέων προκύπτει ότι σ' αυτή τη μητροπολιτική περιφέρεια στην περίοδο 1944-1945 άνευ δίκης ή με τα λεγόμενα παρτιζάνικα δικαστήρια εκτελέστηκαν περί του 10 ιερείς. Αμέσως μετά 1946, 3 ιερείς καταδικάστηκαν εις θάνατον στα λαϊκά δικαστήρια. Άλλοι 14 πέθαναν στις φυλακές όπου είχαν καταδικαστεί ισόβια ή σε μακρόχρονη κάθειρξη. Ακόμη 18 υπέφεραν στις φυλακές ενώ πάνω από 60 υπέστησαν τον βίαιο αποσχηματισμό.

Οι απώλειες σε ναούς και μοναστήρια, ακόμη και αυτά που αποτελούσαν σπουδαία μνημεία της Ορθόδοξης πνευματικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

κατεδαφίστηκαν. Μόνο στη Μητρόπολη αυτή, κατεδαφίστηκαν πλέον των 55 ενοριακών ναών με οτιδήποτε περιείχαν στο εσωτερικό τους.
Χρειάζονται πολλές σελίδες και αναφορά σε λεπτομέρειες, πέραν των αριθμών, που πολλές φορές είναι στεγνοί, για να γίνει αντιληπτό το τι επέφερε αυτή η βίαια επιβολή της αθεΐας στο λαό και τη χώρα.

Σε επετείους τέτοιες όμως έστω και μια υπενθύμιση είναι χρήσιμη προκειμένου οι νεότεροι αντιληφθούν τις συνέπειες των ολοκληρωτικών αντιλήψεων και πρακτικών και γενικότερα να μπορέσουμε καλύτερα να κατανοήσουμε υπό ποιες συνθήκες ξεκίνησε απ’ τον Αρχιεπίσκοπο Αναστάσιο η προσπάθεια για την ανασύσταση της Ορθοδόξου Εκκλησίας στην Αλβανία.